

Nro. 20.

**A' FELS. AUSTR. CSÁSZÁR, ES AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.**

Indult Bétsből, Kedden September 6-dik napján,
1808-ik esztendőben,

B é c s.

Császár és Császárné Eö Felsegek hólnap utan le-
fzen egy hete, hogy innen Schloshofba le mentek,
a' honnan a' Posonyi Ország Gyullésén lévő Karok-
nak és Rendeknek alázatos meg hívásokra Posonyba
menni fognak.

A' Styriai és Karinthiai Kormányzéknek All-
Elölöjét, Gróf G o e s Eö Nagyságát Triesti Kór-
mányozónak, helyette pedig valóságos udvari Ta-
nátsos L. B. H i n g e n a u Urat azon meg ürelüst
Kormányzéknek All.Elölöjévé tenni; Gróf L i c h-
t e n b e r g V i n c e Eö Nagyságát, Generalissimus

U

Károly Cs. Kir. Fő Herczeg gyalog Regementjének egyik vitéz Kapitányát valóságos Kamarás Urnak nevezni meltoztatott Fels. Urunk.

Az Ems folyovizen felül lévő Austriai Tartománynak Welsben lakó Fizikusát, Orvos Doktor Hartmann János Baptista Urat, azon fáradhatatlan munkaságáért, mellyet az ott uralkodott ragadó nyavalyába esett embereknek orvoslásában, és a barmok dögének szterentsés el háritásában mutatott, nemesi rangra emelni méltóztatott Eö Cs. K. Felsége.

Ennekfelette Cs. K. Feldmarsal Lieutenant Marquis Chasteler Eö Excellentiájának, a' már széllyel ofzlattatott vadász sereg helyett a' vacantziában volt Neugebauer gyalog Német Regementét adnított Eö Cs. K. Felségének.

A' Cs. K. Armadiánál következő változások történtek mostanában.

I. Fellyebb való tífztségekre emelttek: General-Majorok Kottulinsky, Gyulay Albert, Treuenfelsi Weber, Knesevich Vince, Vincent, Hervei Schustek, Korezaczowi Lippa, Strauch, és Parientosi Gomez Feldmarsal Lajtinantságra. — Obersterek Branowatzky az Oláh Illyriai Regementöl; Schneller a' Stipsits Hufzár seregéböl; Henneberg az Erbach gyalog seregéböl; Vécsey Péter a' Ferdinand Fő Herczeg Hufzárjaitól; Reinwald a' Colloredó Jósef gyalog Rgtöl; Biber a' János Nepomok Fő Herczegétöl; Fenner a' széllyel ofzlatott vadász seregtöl; Mohr a' Heffzen-Homburg Hufzárjaitól; Meyer a' Kerpen Gy. Rgböl; Marschal a' Strafsoldoéböl; Riese a' volt Neugebaueréböl, most már a' Chasteleréböl; Nobile, Four-

quin, Bechard és Lopez az Ingenieur Corpustól; Hohenbruch a' hajos Katonák Commendánsa; Lespi-
nie a' Marinától; Faber a Deutsmeister Gy Rgből,
és a' Bécsi Újhelyi Kadettoknak fő igazgatója Ge-
neral Majorságra — Paumgarten a' Württemberg
dragonyos Regemetjének Obristlajtinantja, az 5-ik
vadász Ofztálynak Obersterévé és Commendansává;
Guicciardi a' Ferencz Fő Herczeg vasas- és Enzen-
berg a' János Fő Herczeg dragonyos Seregétől, mind
ketten azon Regementeknek szám felett való Obrist-
terjeivé tétettek, és továbbá is azoknál marad-
nak. — Obristlajtinantságra a' következő Fő
Strázsamesterek emeltettek, úgymint, Rubel a' Bom-
bardirozo Corpustól és egyfzersmind az ágyuzó se-
reg Directorává; Haugwitz a' General-Stubtól a'
Warasdi és Creuzer Regementnél; Lutz a' fzélyyel
ofzlattatott vadász seregtől az első vadász seregnél,
egyfzersmind annak Commendansává; Logdmann és
Schindler az Ingenieur Corpustól ugyan ott. — Fő
Strázsamestereké tétettek: Kapitány Maja-
nich a' bombardirozó vagy ostromló Corpustól a'
2-ik artilléria Rgnél, Kap. Meyer azon Corpustól
F. Strázsamesterré, és Fő tüzelő mesterré; Fallon
a' Genenal Stubtól ugyan annál; Baroni a' fzélyyel
ofzlattatott vadász seregtől Fő Strázsamesterré, és
a' 3-ik vadász ofztálynak Commendansává; Zaborsky
a' vadász seregtől F. Strázsamesterré, 's egyfzers-
mind a' 6-ik vadász Ofztálynak Commendansává;
Mumb a' vadász Seregtől F. Strázsamesterré és a'
8-ik vadász Ofztálynak Commendansává; Chavanne
az Inzsinör Corpustól ugyan annál fő Strázsamesterré

II. Masuvá tétettek által: Steffanini a'
vadász seregnék Obristlajtinantja a' 7-ik vadász osz-

tályhoz Commendánsnak; Le Noble a' Prágai Montur Commiffiúnál lévő Fő Strázsamester a' Podgorzei Montur Commiffiúnál Commendánsá; Czarnoczy Zimonyi Platz Major a' Gyulai Gy. Regementjéhez 2-ik Fő Strázsamesternek; Wittib a' Gyulai Rgjnék F. Str. Mestere Zimonyba Platzmajornak; Schneider a' fzellyel ofzlatott vadász seregnek Fő Strázsamestere, a' 2-ik vadász Osztályhoz Commendánsnak; Biombazzi a' Frölich Gy. Regementjénél fzolgált F. Str. Mester a' 4-ik vadász Osztályhoz Commendánsnak; Gölding a' de Vaux Gy. Rgnél volt F. Str. Mester a' 9-ik vadász Osztályhoz Commendánsnak.

III. Pensionáltak: General Major Weber Konrad Feld Mars. Lajtnant titulussal, Belcredy a' Likanusok Rgből való Oberster Gen. Major rangal; Preufzing a' Creuzer Rgbéli Obristlajtnant Oberster rangal; Hönsch lovas Kapitány a' Székely Hufzároktól, és Rohinek a' Froon Gy. Rgtől mindketten F. St. Mesteri rangal; Huginsky pensionatus lovas Kapitány F. Str. Mesteri rangal.

IV. Quietalt: pensionatus Oberster Sales.

V. Meghóltak: Ducca pensionatus General Major; Kappler a' Temesvári öriző sereg Obristlajtnántja; Kisfaludi és Aichelburg pensionatus Obristlajtnantok; Szebmáky titularis Obristlajtnant; Neidenbergi Schrökinger, Gurland, Láng és Fricot pensionatus Fő Strázsamesterek.

Magyar Ország.

Posonból, September első napján. A' múlt Kis Asszony havának 26-dik napján, esteli 5. órakor Nemes Magyar Hazánknak Kir. Koronája, a' két Korona öröknek, úgymint Mihálydi B. Splényi

József Cs. K. titkos Tanácsos, és Zsadányi 's Török fzentmiklósi Almásfy Pál Cs. K. titkos Tanácsos Eö Excellentiájok kisirések alatt nagy pompával ide hozatott. — Ez a' meg betsülhetetlen Királyi Klénódium azon hólnapnak 24-ikén indittatott ki Budáról, és onnantól fogva eddig minden Vármegyéken, a' mellyeken által hozatott, a' Megyekbéli Nemes Banderiumok által kisirtetett 's öriztetett. Tek. N. Mosony Vármegyének Köptsény nevezetü helysegébe érkezvén Nemes Megyénknék Banderiumától fogadtatott, és mind ettől, mind N. Mosony Vármegyének Banderiumától ide kisirtetett — Köptsényből lett ki hozattatásakor az ide való vár bastyaira előre kivonatott ágyuk elsőben, másodszor pedig a' repülő hidhoz lett érkezésekor keményen harsogtak, és minden városbéli harangok tiszteletére meg vonattak. A' szent korona a' Dunától fogva a' Királyi hegy mellett, a' rózsaszín útján által, a' Könyörülő Szerzetesek klastroma előtt, a' Sz. Mihály kapuján bemenvén, azon útján és a' Ventur útján a' Sz. Mártony temploma eleibe vitetett, a' hol már annakelőtte az ide gyült Magnasok, Generálisok, a' Vármegye és városbéli Tisztviselők meg jelentek, a' hol a' Nemes Banderiumtól a' fzekérről levétetven, azon templomnak kapolnájába vitetett, az azt tartó láda több Magnásoknak jelenlétekben felnyittatott, abba ismét vissza tétetett, és a' két Korona örzök által bepsételtetvén, Császárné Eö Felsege koronáztatásaig, a' korona örző sereg, és az ide való forma ruhás polgarok által öriztetik. —

A' következett vasárnapon, úgymint Augustus 28-ikán az ide való Érseki udvari kápolnában, a' reggeli isteni tisztelet után, Méltos. R o z s o s P á l

Weszprémi, Kamanházy László Váczi, és Kluch József Nyitrai Püspökök Eö Nagyságok Primás Eö Kir. Fö Herczega által fel szenteltettek.

Mind Eö Csász. Királyi Felségeknak hólnapi napon ide leendő bé jövedelekkor, mind Császárné Eö Felségének a' jövő szeptember leendő meg koronáztatásának napját követő két este az egész város meg fog világosittatni. Eö Felségeknak Posonyba lett bemenetelekkor vólt pompáról a' jövő posta napon szállunk.

Olasz Ország.

A' Frantzia Császár születésének emlékezetes napja, úgymint Kis Asszony havának 15-ike, minden Olasz Országi városokban, nevezetesen Rómában, Ankonában, Florentziában, Majlandban, Turinban, Pármában és Genuában, kiváltképen pedig azokban, a' mellyekben Frantzia katonaság fekszik, fényes inneplés tartatott. — Florentziában az által tétetett ez a' nap emlékezetesé, hogy az azt megelőző napnak reggelén 100 tiszteséges szüléktől származott szép ifjú hajadonok gyüllöttek öfzve, és kedves muzsika zengés alatt sorsot húztak, 's jövendőbeli kiházásittatásokra 20-an közzülok 20, más 20-an pedig fejenként 10 kemény tallért nyertek. E' mellett mindnyájoknak, akár szerentsések, akár szerentsétlenek vóltak a' sors, vagy nyil vonásban, egyegy species arany ajándékoztatott. — Dél után lóval való versentfutas tartatott, estére pedig szabad bemenetel engedtetett az igen fényesen kivilágosittatott teátrumba. Maga a' Florentziai General Gubernator, Generál Menou is olly nagy fényességgel inneplette meg Kis Asszony havának 15-ik napját,

mellyhez hasonlóra az oda való városi lakosok nem emlékezhetnek. Az a' Pitti nevezetű nagy palotá, a' mellyben a' Florentziai fő Kormányozók laknak, belőlről kívülről meg vólt világositva, az estére adattott fényes bálban 600 gazdag és pompás köntösökben öltözött dámaknál többen vóltanak jelen, a' kiknek mindenféle frisselő italokkal és étkekkel szolgáltak.

Majlandban az által ditsöittetett meg a' Napoleon Császár fzületése napja, hogy az ott lévő tudományoknak és szép mestersegeknek Kir. palotájában azoknak az Olasz Országi lakosoknak, a' kik hasznos találmányokkal, új fabrikákkal, 's több e' félekkel bódogították hazájokat, borostyán koszorúkat, és arany 's ezüst érdem pénzeket osztott ki a' belső dolgokra ügyelő minister. Ezen érdem pénzt nyerők közt vólt az Urbinói Ersek Kardinál Albánis, a' ki egy igen jó és köz hasznú töfabrikát talált és állított fel. Ezen alkalmatofsággal igen szép oratiót mondott ez a' Minister, Augustus 17-ik napján gazdag vendégséget adott a' Minister a' jutalmat nyert személyeknek, mellyre más érdemmel és rangal tündöklő személyek is meg hivattattak.

A' Rómában lévő Frantzia Katonaságnak fő vezére General Miollis, a' maga Generál Stabjával egyetemben azon napon, tudniillik Augustus 15-ikén a' Sz. Lajos templomában Te Deum laudamust tartott, mellyre az Angyal várban lévő ágyú három versbéli durogásokkal adattatott jel. Estére az egész ott fekvő katona örizet tüzzel exercirozott.

A' Nápoly Országi új Királynak I. Joakim Napoleonnak eleibe küldetett Nápolyi deputatusok olly reménységben vóltak, hogy uralkodó

Fejedelmekkel Turinban fognak öfzve találkozni, 's nékie ott meg is hódolni. Avval hizelkednek magoknak a' Nápoly Országai lakosok, hogy ez a' Fejedelem volt kedves Királyoknak I. József Napoleonnak nyomdokait fogja követni, a' minthogy minekelötte Párisból ki indúlt volna, a' Nápolyi Status Tanátshoz küldött levele által minden előbbi tisztvizzlöket meg hagyott 's meg erősített hivataljokban.

Az a' régi törvény, melly fzerént senkinek, fegyvert készíteni, az arra meghatalmazott embereken kívül, nem szabad, ismét meg újítatott. Söt a' fegyver készítő mivesek is egy olly könyvet tartoznak jövendőben tartani, mellybe azoknak neveiket, a' kik töllök fegyvert vásárolnak, bé irni kötelesek lesznek. Az Előjáróknak különös engedelmek nélkül senkinek sem fegyvert tartani, sem viselni szabad nem lesz.

Nagy Britannia.

Azon polgári jufsoknak és szabadtságnak megnyerése végett, mellyet néhai Pith Minister Irrlandiának Angliával való szoros öfzve kaptoltatásának alkalmatofságával az Irrlandiai Katolikus lakosoknak ígirt, de nem eszközölhetett vala, a' 22-ik Augustusi Londoni tudósítások fzerént, a' múlt Kis Afzony havában, ismét egy esedező levelet nyújtottak bé az Alsó Parlamentumnak azon Orzágnak deputatusi. Ebben következendő indító okokkal élnek igazságos kéréseknek bé tellyesítettésére: „Az Irrlandiai Katolikusok, úgy mond, azoktól a' jufsoktól és szabadtságtól, mellyekkel Eö Kir. Felségének több jobbágyi élnek, ekkorig egészen meg voltak

fosztatva, ambár ők, a' leg tekintetesebb Angliai Ministereknek és Parlamentum tagjainak vallás tételük fzerént is, minden hiveséggel és jobbágyi engedelmeséggel viseltettek az uralkodó Fejedelemhez, és mint valóságos Keresztények semmit sem hisznek olytat, a' mellyre nézve ők azon szabadságban és jufokban ne részesülhetnének. Hívek a' Királyi székhez, engedelmesek a' törvényeknek, fzeretik a' Britanniai alkotmányt. — A' dolgoknak jelen való környülállási közt, a' mellyekben a' Statusnak munkálkodó erejere, és a' három Országnek szives öfzve fzerkeztetésére leg nagyobb szükség vagon, akként nyilatkoztatták ki magokat az Irrlandiai Katólikusok, hogy ők a' Hazáért minden javaikat és életeket fel áldozni kéfzek, de igazság fzerént azt is meg kívánhatták, hogy több polgári társaikkal egyenlöképen tartattassanak, mivel valamint azok, úgy ők is minden jobbágyi kötelefségeiknek eleget tesznek. “

„Mi, úgy mondnak továbbá, az Irrlandiai lakosoknak $\frac{4}{5}$ részét teszik, még is rabfzolgaságban tartatunk; semmi tiztségekre és gazdagságra nem juthatunk, és ez a' nem érdemlett meg alacsonyítás 's bennünk az industriának lelkét egészen meg fosztya. Szükségesképen más fzerentsejének irigylését és gyölölseget szüll az illy alkotmány Irrlandiának Katholikus és Protestans lakosi közt. Ezek minden részben előmozdittatnak, 's ő magok folytatják a' kereskedést; amazok minden úton módon nyomattatnak. Semmi rang, semmi érdem, semmi virtus, semmi nemefség meg nem menthetik az Irrlandiai Katolikusokat a' nyomástól, minden szabad kormányozásbéli hafznoktól és privilegiomoktól meg

vannak fofztatva. A' midőn a' Parlamentum általmáért esedezünk, nem úgy fzóllunk mint Katolikusok, hanem mint patriótak avagy jó hazafiak, mint Országunknak barátjai, és meg vagyunk arról gyözödve, hogy a' mi fel szabadításunk a' Hazának fzerentséjére és bóldogságára fog fzolgnálni. Egyébaránt is mind a' tapasztalás, mind a' történt dolgoknak könyve a' historia meg tanítottak minket arra, hogy a' vallás tsak fzines ok, és hogy az Irrlandiai Protestánsok a' mi hazánkfiak azokkal a' kereskedésbéli és másféle hafznokkal, a' mellyek a' mi nyomattatásunkból folynak, mint eddig, úgy ez után is élni kívánnak s. a. t. Az idő meg fogja mutatni, mit fog erre az esedező levélre az Angliai Alsó Parlamentum válafzolni.

Frantzia Birodalom.

Napoleon Csáfzárnak Bayonnéból lett visszaf utazásáról, a' 16-ik Augusti Párisi Zsurnálok így fzólnak: „Eö Cs. K. Felségeknek déli Frantzia Országon való által utazásokat és a' St. Cloudi kastélyba lett visszaf téreseket méltan gyözedelmi utazásnak lehet tartani. Minden városok és helységek, a' mellyekenn Eö Cs. Felségek által mentek, innepi módon vóltak fel ékesítve, minden országos utak tömve vóltak az Eö Felségeket látni és tisztelni kívánó emberekkel, a' kik sok Éllyen a' Csáfzár! Éllyen a' Csáfzárné! örvendetes kiáltásokkal töltötték bé a' levegő eget. — Minden városokban, a' mellyeken Eö Felségek által utaztak, azoknak jelenvaló állapotjokról, fzükségeikről, és azokról az eszközökről, mellyekkel azokon segiteni lehetne, beszélgetett a' helytartokkal és más közön-

ségés Előjárókkal a' Császár. Napoleon városába, melly már is sok szép épületekkel ékeskedik, egynéhány száz papi személyek és előjárók gyültek öfzve a' Vendei Ofztálybol, a' melly tartomány, a' mint közönségsen tudva vagyon, leg többet szenvedett a' Frantzia Országi hosszas revolutió alatt. Ezekkel a' Vendéből oda gyült személyekkel egynéhány óráig és nagy maga le erefzkedésével befzéllett Napoleon Császár, 's kivánta szükségeiket tudni. Töllök lett el valásakor illy szózatok zengedeztették a' levegöt: Éllyen számos esztendő kig a' Vendei békefség szerző!

A' Frantzia Császárnak 20 ik Juliusi decretuma szerént minden Frantzia Országi Zsidó lakosok, a' kiknek még ekkorig semmi bizonyos familia neveik nem vóltak, három hólnap el forgása alatt egy illy nevet magoknak választani 's venni köteleztetnek, még pedig nem az ó testamentomból, és nem valamelly varostól, a' mint sokaknak közülök szokások vólt, hanem az új Testamemtumból, a' melly fel veendő neveikről a' hely-és városbéli Előjárok tudósítani, 's fel vett neveiket azoknak jegyző könyveikbe fel irattatni kötelesek. A' Párisban lakó Izraeliták is szépen meg inneplették a' Napoleon Császár születésének emlékezetes napját, a' melly alkalmatofsággal az ő tudós fő Rabbijok Sinsheim igen szép és gyökeres orációt mondott, mellyben arra kérte 's intette a' maga gyülekezetét, hogy azon jóté teményekért, a' mellyeket a' Fels. Ur Isten Napoleon Császár által velek közlött, méltó hálakat adjának.

Noha a' kóldusokra nézve minden Európai tartományokban hafznos intézetek tétetődtek: mindazáltal sem itt, sem amott meg nem lehetett őket

a' kóldulásban akadályoztatni; rész szerént a' köz nép közt uralkodó bal vélekedések, rész szerént a' kóldulóknak szemtelenségek miatt. — Spanyol Országban, a' hol eddig gyalázatos dolognak tartatott a' munkáság, igen kevélyek 's magokat nagyra tartók voltak a' kóldusok, és meg azok a' tzifra ruhákba fel öltözött dámák is, a' kik után két három inasok mentek, az utzákon alamisnát kérni nem szégyenlettek. Egy Spanyol Országi kóldús egy urnak, a' ki ötet a' munkára intette, így felelt: nem tanátsot hanem alamisnát kívánok tölled. Egy más kóldús, a' ki arra, a' kitől alamisnát kért, töltött pistolyt vonván ki a' köntöse alól, néki így szóllott: *Elemosina per questo Christo*, az az, ezen Kristus nevében alamisnát kérek tölled. — Az Angliai Országi Kóldusok, este azokban a' vendég házakban, a' mellyekben öszve gyülni és vendégeskedni szoktak, mankóikat, fa lábjaikat, és a' szemeken hordani szokott flastromjaikat le hányván, vígan esznek isznak, dúdolnak, ugrálnak, 's tantzólnak, sőt kedves nimfaikat is meg vendéglük a' nappal kóldult almisnából!

A' Frantzia Országi Kóldusokra nézvé következő tzikkelyekből álló decretumot hozott a' múlt Sz. Jakab havában Napoleon Császár: 1) Az egész Frantzia Országban meg tilalmaztatik a' kóldulás. — 2) Minden Ofztályban lakó kóldusok fogattasának meg, és vitettefsenek azon Ofztálybéli kóldus házba, a' melly abban épittetni fog. — 2) Az illy kóldus házaknak meg épitetések után 15 nappal, azon ofztálybéli helytartó egy hirdetmény által tettefsé közönségefsé, hogy az a' kóldus ház már egészlen el készült, és hogy azok a' kóldúsok, a'

kiknek semmi élni való eszközök nintsen, abba bé menni kötelesek. — Ezt a' hirdetményt azon Ofztálynak minden gyülekezetiben, három egymás után következő vasárnapokon közönségessé tenni és ismét el olvasni szükséges lesz. — 3) Azon hirdetménynek harmadik közönségesé való tétele után minden azon ofztálybéli kóldust a' helységbeli előjárók parantsolatjára fogják el a' nemzeti katonák és vigyék bé azon közönséges kóldús házba. — 4) A' tartományokban ide 's tova tsavargó kóldusok árestáltásának le, 's vitettefsenek a' fenytő házakba. — 6) Minden kóldusházat különös parantsolatra kell a' építeni, 's rendbe fzedni. — 7) Az illy kóldús házaknak felállítatásokra szükséges költséget a' Status Kintstárja, az Ofztályok és a' városok fogják szolgáltatni. — 8) A' jelenvaló decretum kihirdettetésének hólnapjában, minden ofztálybéli helytartók kötelesek lesznek, a' mi belső dolgokra ügyelő ministerünket az illy kóldús házaknak építetésekről tudósítani. Ebben a' tudósításban azon kóldús háznak nevét, annak építésére szükséges költséget, azon adományt, mellyet az Ofztályok, és Gyülekezetek adnak, és azt is, a' mit a' Status kasszájából arra adni szükséges lesz, nem különben azoknak számát, a' kiknek abba helyt adni lehet, azt a' fegyveres erőt, melly annak őrizetére szükséges lesz, azokat a' műhelyeket és munkákat, a' mellyeket abba felállítani lehet, 's azon rendet és fenytéket, a' mellyek az abban bé vitetendő személyekre nézve szükségesek lesznek, világosan fel kell jegyezni. — 9) Minden hólnap kezdetében szükség lesz azokról az akadályokról, mellyek az illy kóldús házaknak felállítatásokban elő fordulhatnának, a' belső dolgokra

ügyelő ministert tudósítani; 10) és utollyára, ezen decretumnak végre hajtására minden ministerjeink kötelesek lesznek — Napoleon.

Rénusi Szövetség.

A' Bádeni N. Hertzegnek múlt Juliusban költ rendelésében két nevezetes tárgyak fordulnak elő. Az első, azon herczegségben lakó Izráelitákat tárgyazza, 's következő foglalatja vagyon: A' mi tartományainkban lakó Zsidókat, így szól a' Nagy Herczeg, koránt sem lehet örökös jobbágyoknak tartani, sőt inkább ök is szabad polgárok, és mint mások ök is élhetnek a' Constitutio által meghatározott polgári jussokkal. Azonközben még most és addig, míg a' keresztény lakosokkal egyenlő élelem módját kéresni nem tudnak, és jobb nevelést nem vesznek, azokban a' helységekben, a' hol még eddig nem voltak, a' helységbéli előjáróknak különös engedelmek nélkül le nem telepedhetnek. Sőt még azokban is, a' hol már eddig laktak, nem Gyülekezeti, ha nem tsak óltalom alá vétetett zselléreknek tartatnak. Közönségesen vévén, ott a' hol laknak mindazoknak a' kötelefségeknak meg tartására, a' mellyeknek végbe vitelére a' több polgárok is köteleztetnek, öket is szoritani kell.

Azon decretumnak második tikkelyében olly rendelés tétettetik, hogy a' Katolikusok és Protestánsok közt leendő öfzve házasodásnak semmi akadály ne tétetődjék, hanem kiki követhesse szivének hajlandóságát, úgy mindazáltal, hogy az illyen különböző vallású hazafságból származandó gyermekek 14 esztendőskorokig az atyák vallásában neveltetessének, azon idő el telése után pedig szabad le-

gyen azoknak arra a' vallásra állani, a' melly nékiek tettzeni fog.

A' Bavariai Kiralysághoz tartozó falu helységeknek köz hafznokra nézve három olly közönséges Oskolák állittatnak fel Münchenben, Bambergben, és Insprukban, a' mellyekben egyedül falusi Orvosok fognak neveltetni, és az orvosi Tudománynak tsak azon részeire tanittatni, a' mellyeknek tudása az Orvosoknak elkerülhetetlenül szükséges, a' millyenek az Anatomia, a' Physiologia, a' Pathologia, a' Semiotologia, a' közönséges és különös Therapia, a' Diaetetica, az Obstetricia, a' Pharmacia, és Chirurgia. Azok az ifjak, a' kik ezen orvosi Oskolákban bé vétettetni kívánnak, kötelesek lesznek a' Lyceumokban és Gymnasiumokban oskolai tudományaikat el végezni, 's azoknak szorgalmatosan való tanulásokról, azokban tett előmenetelekről, 's egyfzersmind magok jó erkölcsi tulajdonságaikról hiteles tanúbizony-ság levelet mutatni. Az orvosi Oskolákban ingyen fognak tanittatni, könyveket mindazáltal magok tartoznak szerezni magoknak. Azok a' Közönségek, a' mellyekben jövendőben szolgálni fognak, kötelesek lesznek addig, mig oskolai Cursusokat el végzik, nékiek 60. forintokat fizetni esztendőnként.

Hadi Készületek és Törtémetek.

A' Pétersburgi leg újabb tudósítások azt tartják, hogy a' Fels. Orosz Császár hat gyalog és egy-néhány lovas regementet, és egy ágyuzó sereget küldött Finnlandiába, az ott táborozó Orosz Ármádiának öregbitésére. Ennekfelette, azok az Orosz hadi seregek, a' mellyek ekkorig Moskau környé-

kénn feküdtek, Petersburg szomszédtságába marsirozni parantsoltattak olly vegből, hogy ha a' szoros környülállások kívánni fogják, Finnlandiába mehefse-
nek. El tökélette magában a' Svéciai Király, hogy egész hadi erejét Finnlandiának vissza nyeresére fordítsa, mellyet közönségesé tett hirdetménye fzerent maga igyekezik kormányozni.

A' Wazában történt tsatárol következő tudósítás adattatott ki a' Pétersburgi Udvari újság levelekben: két egész óráig tartott igen vakmerő ellentállások után a' város közepéig vontak vissza magokat a' Svékusok. A' városba lett bé marsirozásokkal minden utzában el rejtkezett stutzosokra találtak a' mi vitézeink, a' kik néhány lakosokkal együtt keményen tüzeltek reájok, mellyről General Major Demidow tudósittatván, az ellenséget a' házából ki hajtatta. Rövid ellentállások után egy colonnéba avagy tsapatba gyültek az ellenséges seregek; de mivel a' mieinktől minden útzakon meg előztettek, rész fzerént el fogattattak, rész fzerént meg ölettettek. — Ezen véres tsatában 13 tisztek, 's körülbelöl 235 köz emberek estenek a' Svékusok közzül fogságra, és egy ágyú foglaltatott el, 17 tizt és 300 köz ember veszett el közzülök. — A' mi hadi népünk közzül 7 tizt, 74 köz ember esett selbe, és 37 ölettetett meg. — A' Sweaborgi erőségnek el foglaltatásáért a' fő Vezer General Buxhøwden a' Sz. György vitézi Rendjének 2-ik osztályába vétetődött bé, a' több tisztek a' Generalisokig egy hólnapi zsóldjoknak $\frac{1}{3}$ részét nyertek jutalom gyanánt, minden köz embernek egy rubel adattott ajándékba.

III. T O L D A L E K.

Költ Septembernek 2. dik napján 1808.
esztendőben.

A' Keszthelyi Georgikonnal egybe kötött Erdei, és Vadász Oskolánál elűresült Stipendiumról szóló Hirdetmény.

Méltóságos Gróf Tolnai Festetics György Úr Eő Nagysága által két Esztendők előtt felállítatott, és a' Keszthelyi Georgikonnal öszve kaptasztatott Erdei, és Vadász Oskolában, a' jövő November hónap elejével kezdendő Oskolai Esztendőre ismét két Stipendiumok fognak ki-adatni. Ezen Oskola Cur-susa 5 egymás után következő Esztendőkre ugy határozatott-meg, hogy a' Nevendékek az első három Esztendőket itt Keszthelyen a' Georgikon mellett, mint Erdei, és Vadász Inasok tanulásban, és gyakorlásokban töltik; a' negyedik Esztendőben a' Pagonyok, és Vágások körül foglalatoskodván, egyjársbéli vadásznál lesznek, az ötödik Esztendőt pedig a' Fő Erdősz' vagy Vadásznak különös tanítása, és útmutatása alatt fogják el-tölteni.

A' kik e' végre ezen Stipendiumban részesülni akarnak, azokban megkivántatik: hogy

1. Mintegy 14 esztendősök legyenek.
2. Ép, és egészséges testi alkotmánnyal birjanak.
3. Németül és Magyarúl beszélleni, olvasni, és valamit írni is tudjanak.
4. Azok annál kedvesebbek lesznek, a' kik a' többi Normális Oskolákat elvégezvén, a' Polgári, vagy

Civilis Oskolát-is járták, 's abban a' Rajzolásban-is már némelly előmenetelt tettek.

A' három első Esztendőben, mint Inasok Szárlást, Kofztot, Ruházatot, és némelly kéz pénz-béli segedelmet kapnak, a' negyedik, és ötödik esztendőben pedig mint erdész, vagy vadász Legények a' tehetségek, és igyekezeteikhez képest kifzabott kéz pénzbeli fizetéssel léptsönként meg-vigasztaltatnak. Azután Vad-Ved-és Erdőszöknek tétetvén érdemek, és tehetségek fzerént nagyobb tökéletesítések végett külföldre-is ki fognak küldettetni, 's nékiek arra költségek adatni, a' honnent midőn visszajönnek, erdei, és vadász izolgálatokra fognak alkalmaztatni.

A' kik tehát ezen Oskolabéli Stipendiumokat el-nyerni kívánják, magokat ezen September hónapnak végeig akár fzemélyes, akár írásbeli ajánlások által, vagy a' Georgikon' Elől járóinál, vagy az itteni Gazdaságbéli Directionál jelentsék.

Külsőknek-is szabad akarátjokban fog-állani, Stipendium nélkül ezen Erdei, és Vadász Oskolának Tudományaiban részcsülni, olly külömbséggel mindazon által, hogy azok a' meg határozott öt esztendőbeli Cursusnak végzésére nem kénfzeritetnek, hanem azt másfél esztendő elfolyása alatt-is elvégezhetik, vagy magokat a' tanulandó tárgyakhoz alkalmaztathatják.

Az Erdei, és Vadász Oskolának 5 Esztendőkre fel-osztott Cursusa a' következő.

I. E s z t e n d ő b e n.

Első Examenre: Mineralogia, Erdei, és Vadász Terminologia, Magyar, és Német Olvasás, Irás,

és Stylus; a' négy Speciesek után az egész számoknak specielsei; a' Rajzolásban, Puskával való bánásban, Lövésben, és Erdei kürtölésben való gyakorlás.

Második Examenre: Zoologia, Erdei, és vadász Terminologia, Magyar, és Német olvasás, irás, és Stylus. A' számvetésből a' négy specielsek mellett, a' törött számok; az Euthymetria, Kopók, és Vizslák' tanítása, Erdei kürtölés.

Harmadik Examenre: Botanologia, Erdei, és vadász Terminologia, Magyar, és Német Stylus, Hármás, és Társaság Regúlái, Planimetria, és Solidometria; a' Rajzolás, Madarászatban, és az Erdei Kürtölésben való gyakorlás.

II. E s z t e n d ő b e n.

Első Examenre: Erdei természeti Historia, Erdei, és Vadász Terminologia; Magyar, és Német Stylus; a' Számvetésben való gyakorlásnak folytatása, Geographia, a' Nyomozó Kutyáknak tanítása, Erdei kürtölés.

Második Examenre: Physica, és Chemia, Magyar, és Nemet Stylus; a' számvetésben való gyakorlás, Geometria practica Mappáknak készítésével, vadászatban, lövésben, és Erdei Kürtölésben való gyakorlás.

Harmadik Examenre: Erdei Tudomány, Magyar, és Német Stylus; számvetésben való gyakorlás, Geometria practica; Vadászatban, lövésben, és kürtölésben való gyakorlás.

III. E f z t e n d ő b e n.

Első Examenre: Erdei Technologia, Oeconomia, Mechanica, a' Magyar, és Német Stylusban való gyakorlás mellett, a' számvetésnek praxisbéli

használása, vadász kutyák' tanítása, Rajzolásban, Erdei kürtölésben való gyakorlás.

Második Examenre: Szabad vadászat Környékek elrendelése; Gazdaságbéli Technologia, Magyar, és Német Stylusban, és a' számvetésben, úgy a' Polgári's Paraszt Építés Rajzolatokkal, Vadászatban, és Erdei Kürtölésben való gyakorlás.

Harmadik Examenre: Vadas Kertek elintézése, a' Stylus gyakorlás folytatása, Kamerális, vagy Kettős számadás, Rajolás, Vadászatban, Kürtölésben való gyakorlás. A' három Esztendőben tanult tárgyakból való Examen.

IV-dik Esztendeit ezen Cursusnak az Erdei, és vadász Oskolának Tanítvánnjai egy lárásbéli Vadásznál el-töltvén, magokat a' három első Esztendőben tanult tárgyakban gyakorolják.

V-dik Esztendőben a' fő Erdősznél, vagy Vadásznál.

Első Examenre: Az Erdei, és vadász Számvetés, Erdei, és vadász Instructio, a' Stylus, és a' számvetésbéli gyakorlás.

Második Examenre: Az Erdők nevelése, kémellése, megtartása, és használása, a' vadászatról, és vadászti igazságról való Tudomány, a' Stylus, és a' számvetésben való gyakorlás.

Harmadik Examenre: Az Erdők le-irása felosztása, és betsülése, Rajolásban, Stylusban, és számvetésben való gyakorlás. Végre az egész öt esztendőbéli Cursust béfejezi a' minden tanult tárgyakból adandó Rigorosum. Költ Keszthelyen Julius 30-án 1808.dik Esztendőben.

A' Gazdaságbéli Directionak
Cancellariájából,

* * *

A' Keszthelyi Georgikonban felállított Pristaldusi Stipeudiumról való Hirdetmény.

Keszthelyen, Nemes Zala Vármegyében helybeztetett Mező Városban, Méltóságos Gróf Tolnai Festetics György Ur Eő Nagysága által Georgikon nevezett alatt felállított Gazdaságbéli Institutum részéről, ezennel köz kirúl adatik: hogy az ugyan ezen Institutummal egybe kaptsolt Pristaldeumban, avagy azon Oskolában, mellyben jövendőbéli Fiscalisok képzitetnek, a' következő Oskolabéli Esztendőnek kezdetivel ismét egy 300 forintokból álló Stipeudium szabad szállás mellett, meg-üresült.

Azoktól, kik ezen említett Stipeudium elnyerésére vágyódnak, meg-kivántatik, hogyha a' Törvénybéli Censurát még k-nem állották is leg alább a' Törvénybéli Oskolai Cursust ditséretesen elvégezték, 's arról hiteles Bizonyság - Levelet előmutassanak. Egyébbbaránt pedig, hogy a' Deák, Magyar, és Német Nyelvek' tökéletes beszéllése, és írása mellett, ép, és egészséges testi alkotmánnyal bírjanak. A' mi a' Tudományohnak Nemeit illeti, ők az Uradalmi Fiscalis mellett leendő hivatalbéli Praxis-sal, a' Georgikonban való Gazdaságbélit is öfzve kaptsolni fogják. Útasétást vesznek továbbá az Uradalmi, vagy is Jurisdictionalis Instructiön kívül, a' Fiscalisok és Pristaldusok számára ki dolgozott Rendtartásban; melly külömbféle tárgyakban talentumokat, és előmeneteleket Próbatétel által meg bizonyítván, eleintén mint valóságos Pristaldusok, az-

után a' tehetségek, 's viseletekhez képest várható előmenetellel az Uradalmi Fiscalisok mellé, állandós fizetéssel, segítségül ki fognak tétetni.

Ezen Stipendiátusoknak fel vetelésében, a' nélkül, hogy a' Születésre, Nemzetre, és Vallásra nézve, különbség tétetne, tsak egyedül a' Talentumok, jól elvégzett Tudományok, és egyéb előbbeni erköltsős jó magok viseletek fognak tekintetbe vétetni, mellyekről a' hiteles Bizonyság - Leveleknek előmutatása kívántatik. —

Azok tehát, a' kik ezen Stipendiumban részesülni kívánnak, magokat jövő September hónapnak utólljáig vagy a' Georgikonnak Előljároinál, vagy a' Gazdaságbéli Uradalmak' Fő Kormány Székénél írásfzemit, vagy fzeméllyesen jelentsék. A' Pristaldusi Cursusnak kezdete első Novemberre vagyon meghatározva.

Költ Kefzthelyen a' Gazdaságbéli Directionnak Cancellariajából Julius 30.kán 1808-dik Esztendőben.

* * *

A' Lovak körül való Tudományoknak, és Gyakorlásoknak, megtanulására alkalmatofság nyujtatik.

A' Kefzthelyi Gazdaságbéli Oskola', vagy úgy nevezett Georgikon' részéről, köz hírül adatik: hogy minekutánna ezen Institutumnál a' múlt Esztendőben egy olly Oskola-is állitatott-fel, mellyben a' Ló tenyésztés, Lovakkal való bánás, és Lovaglás körül való Tudományok tanittatnak, 's ezen tárgyban-is a' theoretico-practicus Cursus, melly két Esztendőkre határoztatott-meg, a' többi Osko-

lakkal egygyütt jövő November hónapnak elein kezdődik, ezen jövő Esztendőre is ugyan ezen Oskolabéli egy Stipendium elüresült.

A' kik tehát Lovász, és Ménes Mesteri szolgálatra készülni, 's utóbb abban élni szándékoznak, azoknak, ha alkalmatosoknak találtatni, 's utóbb is magokat jó viseletek által ajánlani fogják, az első Esztendőben Kofzt, Szállás, és Ruházat, a' másodikban pedig ezeken kívül még kézf pénzbeli segedelem is adatni fog. A' két Esztendőbéli Cursust elvégezvén, tehetségek, és iparkodások fzerént külső nevezetesebb Lovász Mesterekhez fognak küldetni, hogy magokat a' Lovász, és Ménes Mesterség körül jobban tökéletesítvén, azután szolgálatba annál nagyobb készülettel léphefsenek.

Azon Ifjakban, kik ezen ajánlásban részesülni akarnak, megkivántatik: hogy

1. Leg-alább is 15. Esztendősök legyenek.
2. Ép és egészséges testi alkotmánnyal birjanak.
3. Magyarúl, és Németül beszélleni olvasni, és írni tudjanak; erre nézve azok annál kedvesebbek lesznek, kik a' négy alsóbb Gymnásiumbéli Oskolákat elvégezték, 's az azokban tett előmeneteleket Eminensi, vagy leg-alább első Classisbéli Calculussal megbizonyíthatják.

A' kiknek tehát ezekhez kedvek léfzen, azok magokat, akár személyesen akár levelek által hiteles Bizonyság' Levél mellett, vagy a' Georgikon' Elöljáróinál, vagy a' Keszthelyi Gazdaságbéli Fő Directionál, jövő September hónap végéig jelentsék.

A' Külsőknek is szabad akarátjokra hagyatik, hogy magok Költségén ezen Oskolának Tudományában részesüljenek, valamint a' Gazdaságot tanu-

Ló Fő Praktikansoknak is meg engedtetik, hogy a teendő jelentések után, az egyéb Institutumbéli Letzkék mellett, Lovak' tenyésztését, 's tanítását, és a' Lovaglást tárgyazó theoreticus Cursust is hasznokra fordíthassák, mellynek tanításbéli rendje két Esztendőkre így osztatik fel:

Első Esztendőben.

Első Examenre: Az Istállóbeli rendtartásról, a' Lovak' gondviseléséről, zablázásokról, és nyergelésekről; a' Lovak' természeti Históriaja, a' külső állásokkal együtt.

Második Examenre: Az istállóbeli számadásnak vezetése, a' Ló szerszámok, szekerek, és ezekkel foglalatostkodó Mesteremberekről való Tudomány, Hippotomia, és Hippophysologia.

Harmadik Examenre: a' Lovagló Tudomány, a' hadi Lovak' tanításának Tudománya, a' Lovaknak szekérbe való szoktatása, a' Ló tenyésztés.

Második Esztendőben.

Első Examenre: Oskolai Lovagló Tudomány, tanításhoz, és szekérbe való Lovak tanítása, theoria, és praxisbéli operatiók, a' kurtirozás, Anglizirozás, és herélés körül.

Második Examenre: a' Lovak vétele, 's eladása körül való vigyázat, a' Lótsifzarok tsalardságairól való Tudomány, Semiotica, Pathologia, és Therapia.

Harmadik Examenre: a' Lovak' körmei ésméréséről, és patkolásról, a' Pathologia, és Therapiának folytatása, Materia Medica. Költ Keszthelyen Julius 30-dik napján 1808-dik Esztendőben.

A' Gazdaságbéli Directiónak
Cancelláriájából.